

"ทะเลบัวแดง"

วันเดียวเที่ยวไม่หมด

ตำนาน "ผาแดงนางไอ่" ตำนานรักและแรงแค้น

"ผาแดง-นางไอ่" ตำนานเรื่องราวที่เล่าขานในพื้นที่อีสานและลาว เกี่ยวกับความรักที่ไม่สมหวังของคนและพญานาค จนก่อให้เกิดโศกนาฏกรรมอันยิ่งใหญ่ กำเนิดเป็น หนองหานกุมภวาปี ที่ในอดีตคือ **"เอกชทีตา"** ซึ่งปกครองโดยพระยาขอมผู้เรืองอำนาจและทรงมีพระธิดาที่มีสิริโฉมงดงามเป็นที่รำลือไปทั้งสามโลก

"ไอ่คำ" เมื่อถึงวัยที่ควรมีคู่ครอง พระยาขอมจึงทรงจัดให้มีการแข่งขันบั้งไฟ โดยผู้ชนะจะได้อภิเษกกับพระธิดาไอ่คำ เจ้าชายจากเมืองใหญ่น้อยต่างมุ่งหน้ามาร่วมแข่งขัน รวมถึง **"ท้าวผาแดง"** แห่งเมืองผาโพง และ **"ท้าวพังคี"** ราชบุตรของพญานาคราชแห่งนครบาดาล ที่หวังจะมาชมความงามของนางไอ่ แต่ทว่าเข้ามาด้วยการแปลงกายเป็น **"กระรอกเผือก"** แฝงตัวอยู่ในอุทยานนางไอ่ ส่วนท้าวผาแดงก็เช่นกัน รู้สึกมีใจรักต่อนางไอ่คำนับตั้งแต่แรกพบ เป็นไปตามบุญกรรมแต่ชาติปางก่อน

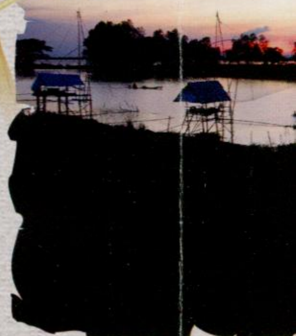
แต่เมื่อถึงวันแข่งขันบั้งไฟ ท้าวผาแดงก็มิอาจเอาชนะได้ แต่ผู้ที่ชนะการจุดบั้งไฟในครั้งนั้นกลับเป็นเมืองฝ่ายเจ้าภาพเอง จึงทำให้การเลือกคู่ถือเป็นโมฆะไป ท้าวผาแดงจึงต้องเดินทางกลับเพื่อเตรียมการจะมาสู่ขอไอ่คำ ส่วนท้าวพังคี ในร่างกระรอกเผือกยังเฝ้าอยู่ในอุทยาน จนไอ่คำเห็นตัวแล้วรู้สึกชอบ อยากจะจับมาเลี้ยง จึงสั่งให้ **"พรานบุญ"** ไปจับตัว แต่พรานบุญไล่อยู่สามวันสามคืนก็ยังจับตัวไม่ได้ สุดท้ายใช้หน้าไม้ยิงจนสำเร็จบนยอดไม้ ทว่าก่อนจะตกลงมาตายท้าวพังคีได้สาปแช่ง ขอให้เนื้อของตนมีมากมายจนกินได้ทั้งเมืองและผู้ใดที่ได้กินเนื้อไปแล้วจงวิบัติฉิบหาย ตายตกไปตามกัน เมื่อร่างกระรอกเผือกตกลงถึงพื้นก็ขยายใหญ่โตมาก จนต้องชำแหละใส่เกวียนมาแจกจ่ายกันทั้งเมือง ยกเว้นกลุ่มแม่ม่ายที่ไม่ได้รับส่วนแบ่งด้วย *(หนีไปรอดชีวิตอยู่บนเกาะดอนหลวง)*

พญานาคราชเมื่อทราบว่าบุตรชายของตนถูกมนุษย์ฆ่าตาย จึงได้ยกไพร่พลขึ้นมาถล่มเมืองเอกชทีตา และฆ่าทุกคนที่กินเนื้อด้วยความโมโหอย่างที่สุด ด้านท้าวผาแดงเมื่อทราบ จึงเร่งควบม้าบักสามมาช่วยไอ่คำอันเป็นที่รักให้พ้นจากพญานาคที่ถล่มเมืองจนจมลงสู่บาดาล แต่พญานาคราช ก็ไล่ตามอย่างไม่ลดละเพื่อจับเอานางไอ่มาสังเวยบุตรชายให้ได้ จนกระทั่งม้าบักสามล้มพาดลงตรงแผ่นดินที่แยก จนนางไอ่ตกลงและถูกพญานาคราชจับตัวไป กลายเป็นชื่อ **"ห้วยสามพาด"** *(ห้วยน้ำฆ้อง สถานที่นางไอ่ทิ้งฆ้องระหว่างหนีพญานาค)* ส่วนท้าวผาแดงเมื่อเห็นคนรักถูกพาตัวไปแล้ว จึงตัดสินใจอธิษฐานและกลั้นใจตาย กลายเป็นผีนำกองทัพผีไปสู้กับพญานาคเพื่อชิงตัวนางไอ่กลับคืนมา แต่ต่อสู้กันอย่างไร ก็ไม่รู้แพ้รู้ชนะ จนพระอินทร์ต้องลงมาห้ามศึกและให้ไอ่คำยังคงอยู่ใต้บาดาลหนองหานแห่งนี้ จนกว่าจะได้รับการปลดปล่อยเมื่อสิ้นกรรม

เล่ากันว่า เรื่องราวของดวงวิญญาณนางไอ่ ที่ยังสิงสถิตอยู่ที่ทะเลบัวแดง จะคอยอวยพรให้หนุ่มสาวสมหวังในความรักทดแทนความผิดหวังของตนเอง ผ่านทางบัวแดงนับล้านดอก

เสน่

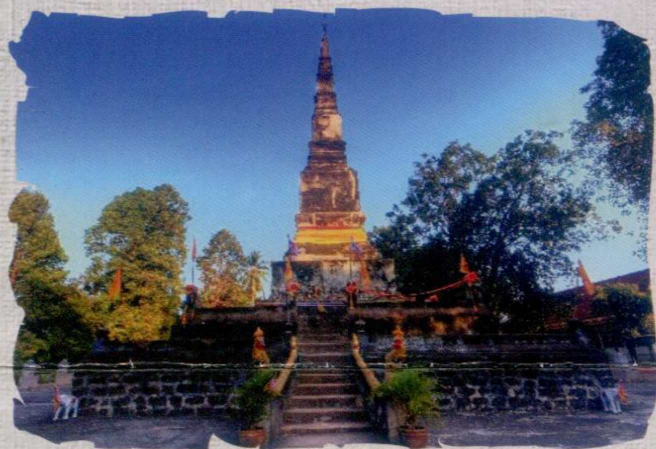

เป็นต้น ล้วนแล้วแต่มีความสัม
ธรรมชาติอย่างกลมกลืน นับตั้ง
แล้วยาวนานนับพันปีทีเดียว

CNN ยกให้ทะ
จ.อุดรธานี ติด
lakes" เมื่อปี 2

หนองหานกุมภาปีเป็น
รองจากหนองหาร จังหวัดสกล
ถึง 10 สาย ได้แก่ ห้วยโพนไ
ห้วยนาแบก ห้วยกองสี ห้วยสา
ผ่านอำเภอกุมภาปีลงไปทางทิ

ปัจจุบันเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้
เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2534 ก
สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.
ที่ 10 (อุดรธานี) เป็นผู้ดูแลรับ

หนองหาน คือ แหล่งชุมชนโบราณ หลักฐานทางโบราณคดีที่ พระธาตุดวนแก้ว

จากการค้นพบหลักฐานโบราณคดีพบว่าเป็นชุมชนโบราณมาก่อน มีลักษณะคล้ายกับเมืองโบราณสมัยทวารวดีโดยทั่วๆ ไป ที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบตัวเมือง ประกอบด้วย พระมหาธาตุเจดีย์ และใบเสมาปักรอบๆ แสดงเขตสถานศักดิ์สิทธิ์ตั้งอยู่นอกเมือง นักโบราณคดีสันนิษฐาน

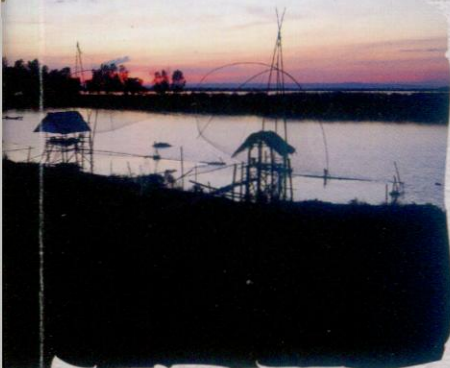

วงจรชีวิตของการเกิด "ทะเลบัว

เสน่ห์จากธรรมชาติ.... ไม่ค้นหา ก็ไม่เห็น !!

ธรรมชาติเป็นผู้สร้างความสมดุลในสิ่งแวดล้อมด้วยตัวเอง เรียกว่าเป็น **"ระบบนิเวศ"** องค์ประกอบของแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ความเปลี่ยนแปลงของ **"ฤดูกาล"** ส่งผลให้การเกิด กอสนม กระทั่งเกาะเล็ก เกาะน้อย รวมถึง สาหร่ายใต้น้ำชนิดต่างๆ พันธุ์บัว และวัชพืชต่างๆ รวมถึงสิ่งมีชีวิตต่างๆ อาทิ ปลา นก
แล้วแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทั้งสิ้น เมื่อมีชุมชนเข้าไปอยู่อาศัยดำรงชีวิตร่วมกับ
างกลมกลืน นับตั้งแต่ยุคบุพกาล ยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสมบูรณ์ ณ ที่แห่งนี้เกิดขึ้นมา
นับพันปีทีเดียว

ยกให้ทะเลบัวแดง หนองหานกุมภวาปี
ธานี ติด 1 ใน 15 "World's strangest
" เมื่อปี 2014

หานกุมภวาปีเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่เป็นลำดับสองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
งหาร จังหวัดสกลนคร มีพื้นที่กว้างถึง 22,500 ไร่ แหล่งน้ำไหลมาจากลำห้วยใหญ่น้อย
ได้แก่ ห้วยโพนไพร ห้วยโพนทอง ห้วยกุดแข้ ห้วยไพจาน ห้วยนาโน ห้วยหนองกุด
ห้วยกองสี ห้วยสามพาด และห้วยสา เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำสำคัญของลำน้ำปาว ซึ่งไหล
มภวาปีลงไปทางทิศใต้ ไปจนถึงจังหวัดกาฬสินธุ์ เลยไปลงแม่น้ำชี

ันเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำในหนองหานกุมภวาปีได้รับประกาศโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สิงหาคม 2534 กำหนดให้เป็น **"เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองหานกุมภวาปี"** ตาม พ.ร.บ.
ครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 เนื้อที่ 10,630 ไร่ และมอบหมายให้**สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์
ธานี)** เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งนี้

ะเลบัวแดง" ราชินีแห่งไม้น้ำ

Scientific Name : Nymphaea lotus L.
Family : NYMPHAEACEAE
Other Name : บัวแดง สัตตบรรณ บัวสายสีชมพู โกมุท เจตบุตร

Characteristics : พืชล้มลุกอายุหลายปี มีเหง้าใต้ดิน ใบ เป็นใบเดี่ยว แตกออกจากเหง้า ก้านใบยาว แผ่นใบยาวรูปทรงกลม ไม่ยกสูงขึ้นเหนือน้ำ ขนาดผ่าศูนย์กลางประมาณ 30 ซม. ฐานใบเว้าลึก ขอบใบจักเป็นฟันเลื่อย ผิวด้านบนเป็นมัน ด้านล่างมีขนนุ่ม ดอก เป็นดอกเดี่ยว บานเต็มที่กว้างได้ถึง 15 ซม. ก้านดอกคล้ายก้านใบ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ สีเขียวคล้ำปนน้ำตาล รูปปลายหอกแคบ กว้างประมาณ 2.5 ซม. ยาว 6-7.5 ซม. กลีบดอกมีลักษณะคล้ายกลีบเลี้ยง สีชมพูเข้ม สีขาว หรือสีม่วงแดง เกสรเพศผู้จำนวนมาก เป็นเส้นแบน สั้นกว่ากลีบดอก อับเรณูเป็นร่อง ตามแนวขนาน เกสรเพศเมียติดบนรังไข่ ผล เป็นผลสด ภายในมีเมล็ดกลม ขนาดเล็กจำนวนมาก

Distribution : เป็นบัวพันธุ์พื้นเมืองของไทย พบตามแหล่งน้ำจืดทั่วไป ไม่พักตัวในฤดูหนาว

Utilization : "ไหลบัว" และ "รากบัว" นำไปรับประทานได้ "หัว" เป็นสมุนไพรมีสรรพคุณบรรเทาอาการร้อนใน

นก และ ปลา
ผลพวงของความอุดมสมบูรณ์

นกตีนเทียน

นกอีโก้ง

เป็ดคับแค

ยางโทนน้อย

ผลิตภัณฑ์ และ อาหารท้องถิ่น

น้ำตาลก้อน (ตาลโตนด) บ้านเชียงแหว

ปลาร้า บ้านโนนน้ำย้อย

เสื่อกก บ้านแชแล

ผ้าหมักโคลน บ้านดอนคง

ผ้าหมี่ย้อมคราม ต.อุ่มจาน

ขนมหรืออาหาร ทำจากชิ้นส่วนต่างๆ ของ **"บัว"** รากบัวเชื่อม, ชาบัวแดง, ข้าวเหนียว, ห่อใบบัว, ส้มตำไหลบัว เป็นต้น

ปฏิทินท่องเที่ยวทะเลบัวแดง ทั้งปี 3 ฤดูกาล

1. **ช่วงฤดูหนาว**

ธันวาคม-กุมภาพันธ์ เป็นช่วงเทศกาล **"ชมทะเลบัวแดง"** หนองหานกุมภวาปี ซึ่งบัวจะบานในช่วง 6 โมงเช้าถึง 11 โมง โดยจะมีเรือบริการทั้ง 6 ท่า โดยเรือบริการจะพาชมบัวบาน และ "ส่องนก" ตามแหล่งอาศัยของนกต่างๆ ที่แวะเวียนมาตามฤดูกาล นอกจากนี้ช่วงเทศกาลทะเลบัวแดงยังมี **"การแสดงศิลปวัฒนธรรม"** ตามประเพณีประจำท้องถิ่น ที่บ้านเดียม

2. **ช่วงฤดูร้อน**

มีนาคม-มิถุนายน เป็นช่วงน้ำลดต่ำที่สุดในรอบปี ชาวบ้านจะลงมาใช้พื้นที่

กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่หลากหลาย ณ ทะเลบัวแดง หนองหานกุมภวาปี

1. เส้นทางเดินชมเรียนรู้ธรรมชาติ ชมวิถีประมง สาธิตการยกยอ
2. ชมหอดูนก ส่องนก ส่องสัตว์เล็กๆ และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ
3. นั่งเรือชมธรรมชาติ แหล่งดอกบัวหลายสายพันธ์
4. ขี่ควายศึกษาธรรมชาติ
5. ปั่นจักรยานชมภูมิทัศน์ บนเส้นทางคันดินรอบหนองหานกุมภวาปี กว่า 60 กม.
6. กางเต็นท์พักแรม ใกล้ท่าเรือ หรือพักบนเกาะดอนหลวง
7. แวะชมแหล่งโบราณคดี ในพุทธศตวรรษที่ 11-13 (หรือประมาณ พ.ศ. 1100-1300) ตั้งอยู่ในวัดมหาธาตุเจดีย์ บ้านดอนแก้ว
8. แวะชมแหล่งผลิตสินค้าพื้นบ้าน ทำน้ำตาลก้อนจากตาลโตนด ที่บ้านเชียงแหว ผ้าหมักโคลน ที่บ้านดอนคง แหล่งทอผ้ามัดหมี่ ที่บ้านคอนสาย ฯลฯ
9. ชมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นช่วงเทศกาลทะเลบัวแดง ช่วงปลายปีหรือต้นปี

จัดทำโดย : คณะทำงานอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาทะเลบัวแดงอย่างยั่งยืน

สอบถามรายละเอียด ได้ที่

- **กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดอุดรธานี** โทร. 0-4222-1318
- **สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุดรธานี** โทร. 0-4234-7130
- **"เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองหานกุมภวาปี" สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 10 (อุดรธานี)** โทร. 089-840-7172
- **หอการค้าจังหวัดอุดรธานี** โทร. 0-4224-2693

จังหวัดอุดรธานี

ไปตามบุญกรรมแต่ชาติปางก่อน

แต่เมื่อถึงวันแข่งขันบั้งไฟ ท้าวผาแดงก็มิอาจเอาชนะได้ แต่ผู้ที่ชนะการจุดบั้งไฟในครั้งนั้นกลับเป็นเมืองฝ่ายเจ้าภาพเอง จึงทำให้การเลือกคู่ถือเป็น

เล่ากันว่า เรื่องราวของดวงวิญญาณนางไอ่ ที่ยังสิงสถิตอยู่ที่ทะเลบัวแดง จะคอยอวยพรให้หนุ่มสาวสมหวังในความรักทดแทนความผิดหวังของตนเอง ผ่านทางบัวแดงนับล้านดอก

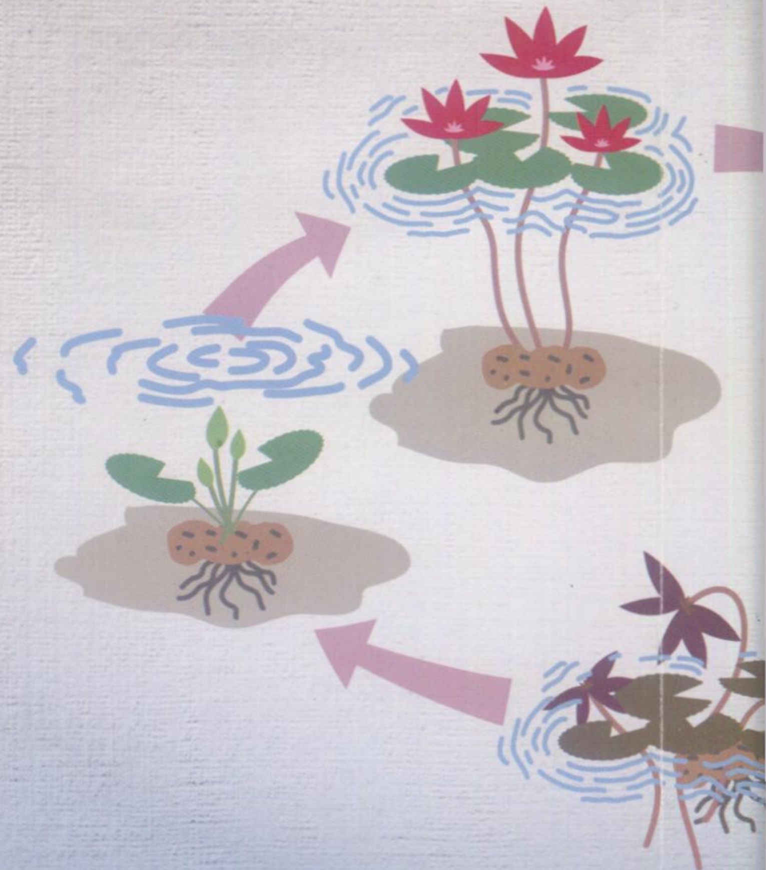
หนองหานกุมภาวาปีเป็น... รองจากหนองหาร จังหวัดสก... ถึง 10 สาย ได้แก่ ห้วยโพน... ห้วยนาแบก ห้วยกองสี ห้วยส... ผ่านอำเภอกุมภาวาปีลงไปทาง...

ปัจจุบันเฉพาะพื้นที่ชุ่ม... เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2534 ... สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ... **ที่ 10 (อุดรธานี)** เป็นผู้ดูแลรับ...

วงจรชีวิตของการเกิด "ทะเลบัว...

หนองหาน คือ แหล่งชุมชนโบราณ หลักฐานทางโบราณคดีที่ พระธาตุดอนแก้ว

จากการค้นพบหลักฐานโบราณคดี พบว่าเป็นชุมชนโบราณมาก่อน มีลักษณะคล้ายกับเมืองโบราณสมัยทวาราวดีโดยทั่วๆ ไป ที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบตัวเมือง ประกอบด้วย พระมหาธาตุเจดีย์ และใบเสมาปักรอบๆ แสดงเขตสถานศักดิ์สิทธิ์ตั้งอยู่นอกเมือง นักโบราณคดีสันนิษฐานว่า พระธาตุดอนแก้ว สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 11-13 หรือประมาณ ปี พ.ศ. 1100-1300 โดยพิจารณาจากวัสดุที่ใช้ก่อสร้างเป็นหินทราย ซึ่งมาจากแหล่งอื่นไม่ใช่ที่ดอนแก้วแน่นอน รวมทั้งภาพแกะสลักก็เป็นช่างในสมัยทวาราวดีตอนปลายสมัย ลพบุรีตอนต้น จึงแสดงว่า ศิลปกรรมเหล่านี้มีมาก่อนปราสาทหินพิมาย ปราสาทเขาพนมรุ้ง อาจรวมถึงปราสาทเขาพระวิหาร

หลักฐานที่ยังหลงเหลืออยู่ถูกเก็บไว้ภายในพื้นที่ของวัด ต่อไปจะรวบรวมเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนพระธาตุดอนแก้ว

วงจรชีวิตของการเกิด **"ทะเลบัวแดง" ราชินีแห่งไม้น้ำ** เกิดขึ้นจากวัฏจักรของฤดูกาล ในพื้นที่ชุ่มน้ำหนองหานกุมภาวาปีแห่งนี้ มีระบบนิเวศพืชพรรณที่เป็นเอกลักษณ์อันเกิดจากเศษวัสดุ ผุเปื่อยในหนองน้ำ เมื่อผสมผสานยึดติดกับรากหญ้าใต้น้ำ และพืชที่จมน้ำเกาะกันเป็นแพเรียกว่า **"ขี้สนม" "หญ้าสนม"** หรือ **"สนม"** กอสนมเหล่านี้จะเคลื่อนตัวเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก การเคลื่อนที่ของ **"กอสนม"** เหล่านี้ จึงเปรียบเสมือนการกวาดทำความสะอาดขุดลอกหนองหานไปในตัว **สนมยังเป็นที่อยู่อาศัยและหลบภัยของสิ่งมีชีวิตเล็กๆ ทั้งปลาและที่วางไข่นกอีกด้วย**

ด้วยเหตุนี้ "สนม" ที่มากขึ้นส่งผลให้บัวเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย เมื่อ

ถูกกระ... น้ำ บัว... องศาเ... ในพื้นที่... ก็ตามก... ดูแลตัว... ได้อีก... เอกลัก...

งหานกุมภาวาปีเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่เป็นลำดับสองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องหาร จังหวัดสกลนคร มีพื้นที่กว้างถึง 22,500 ไร่ แหล่งน้ำไหลมาจากลำห้วยใหญ่น้อย ได้แก่ ห้วยโพนไพร ห้วยโพนทอง ห้วยกุดแข้ ห้วยไพจาน ห้วยนาโน ห้วยหนองกุด ห้วยกองสี ห้วยสามพาด และห้วยสา เป็นต้นกำเนิดแหล่งน้ำสำคัญของลำน้ำปาว ซึ่งไหล ุมภาวาปีลงไปทางทิศใต้ ไปจนถึงจังหวัดกาฬสินธุ์ เลยไปลงแม่น้ำชี

บันเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำในหนองหานกุมภาวาปีได้รับประกาศโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2 สิงหาคม 2534 กำหนดให้เป็น **“เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองหานกุมภาวาปี”** ตาม พ.ร.บ. มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 เนื้อที่ 10,630 ไร่ และมอบหมายให้**สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ธานี)** เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งนี้

ะเลบัวแดง" ราชินีแห่งไม้น้ำ

จักร ณที่ จติด **นม"** ของ หาน **ละที่** เมื่อ

ถูกกระแสลมพัดพาไปเท่ากับได้ชะล้างผิวน้ำไปด้วย ทำให้แสงแดดส่องลงไปถึงใต้น้ำ บัวจะชอบน้ำใสในระดับน้ำประมาณ 1.5-2.5 เมตร ในอุณหภูมิประมาณ 22-28 องศาเซลเซียส หากมีสาเหตุใดก็ตามที่ทำให้เกิดน้ำขุ่นจะด้วยการก่อสร้างพัฒนาในพื้นที่นั้นๆ ย่อมส่งผลให้บัวลดลงตามไปด้วย ถึงแม้มนุษย์จะช่วยกันปลูกบัวก็ตามก็เป็นความพยายามที่ไร้ประโยชน์ เพราะในระบบนิเวศที่สมดุลธรรมชาติจะดูแลตัวเอง

ดอกบัวมีความพิเศษกว่าดอกไม้ชนิดอื่นเมื่อเมื่อบานแล้วหุบ แล้วยังบานได้อีกทุกๆ เช้าวันใหม่จนกว่าจะโรยรา บางสายพันธุ์จะมีกลิ่นหอมอ่อนๆ เป็นเอกลักษณ์ **“ดอกบัว”** จึงถูกตั้งสมญาว่าเป็น **“ราชินีแห่งไม้น้ำ”**

Utilization : “เหลบว” และ “รากบว” นาไปรบประทานได “หว” เปน สมุนไพรมีสรรพคุณบรรเทาอาการร้อนใน

นก และ ปลา
ผลพวงของความอุดมสมบูรณ์

นกตีนเทียน

นกอีโก้ง

เป็ดคับแค

ยางโทนน้อย

นกยางกรอกพันธุ์จีน

เป็ดหางแหลม หรือ เป็ดหอม

นกพริก

นกอีล้ำ

ปลาหมู

ปลาตะเพียน

ปลาสลิด

ปลากด

ปลาที่พบมากในหนองหานกุมภาวาปี ได้แก่ วงศ์ปลาตะเพียน วงศ์ปลาสลิด วงศ์ปลากด วงศ์ปลาช่อน วงศ์ปลาหมู วงศ์ปลากระทิง และ วงศ์ปลาดุก เป็นต้น (วงศ์ปลายังแบ่งเป็นอีกหลายชนิด)

จากการสำรวจพบว่ามีนกกว่า 200 ชนิดในหนองหานกุมภาวาปี เป็นนกประจำถิ่น 80 ชนิด และนกอพยพจากถิ่นอื่น ๆ อีก 120 ชนิด รวมถึงนกที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามและใกล้สูญพันธ์ รอบ ๆ อาณาบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งนี้ จึงเป็นสวรรค์ของ “นักดูนก” รวมถึงพบแหล่งวางไข่ในพื้นที่ชุ่มน้ำหนองหาน เช่น นกกระจอกใหญ่ นกกระติ๊ดขี้หมู นกกระติ๊ดกระโพกขาว เป็นต้น

นกที่พบเห็นบ่อยมากในขณะนี้ ได้แก่ เป็ดแดง (ในฤดูหนาวพบมากเป็นหมื่นตัว) เป็ดผีเล็ก เป็ดคับแค นกอีโก้ง นกปากห่าง รวมถึงเหยี่ยวแดง ส่วนนกที่เสี่ยงจะสูญพันธุ์ ได้แก่ นกกระจาบอกลาย นกกระจาบทอง นกที่อพยพจากถิ่นอื่น ได้แก่ เป็ดหงส์ เป็ดพม่า เป็ดเทาพันธุ์อินเดีย เป็นต้น

ผ้าหมี่ย้อมคราม ต.อุ่มจาน

ขนมหรืออาหาร ทำจากชิ้นส่วนต่าง ๆ ของ **"บัว"** รากบัวเชื่อม, ชาบัวแดง, ข้าวเหนียว, ห่อใบบัว, ส้มตำไหลบัว เป็นต้น

ปฏิทินท่องเที่ยวทะเลบัวแดง ทั้งปี 3 ฤดูกาล

1. ช่วงฤดูหนาว

ธันวาคม-กุมภาพันธ์ เป็นช่วงเทศกาล **"ชมทะเลบัวแดง"** หนองหานกุมภวาปี ซึ่งบัวจะบานในช่วง 6 โมงเช้าถึง 11 โมง โดยจะมีเรือบริการทั้ง 6 ท่า โดยเรือบริการจะพาชมบัวบาน และ "ส่องนก" ตามแหล่งอาศัยของนกต่าง ๆ ที่แวะเวียนมาตามฤดูกาล นอกจากนี้ช่วงเทศกาลทะเลบัวแดงยังมี **"การแสดงศิลปวัฒนธรรม"** ตามประเพณีประจำท้องถิ่น ที่บ้านเดียม

2. ช่วงฤดูร้อน

มีนาคม-มิถุนายน เป็นช่วงน้ำลดต่ำที่สุดในรอบปี ชาวบ้านจะลงมาใช้พื้นที่น้ำลดปรับปรุงเป็นพื้นที่เกษตรชั่วคราวตามฤดูกาล เส้นทางท่องเที่ยว ปรับมาเป็นการ **"ขี่ควายชมธรรมชาติ"** วิถีชีวิตเกษตรกร เพื่อศึกษาเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศตามฤดูกาล และกระบวนการธรรมชาติร่วมกับวิถีชีวิตคนในชุมชน

3. ช่วงฤดูฝน

กรกฎาคม-กลางพฤศจิกายน เป็นช่วงน้ำหลากระดับน้ำจะสูงสุดในรอบปี เป็นช่วง **"ท่องเที่ยววิถีประมง"** สาธิตการยกยอ **ล่าปลาชะโด** กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติอีกฤดูกาลหนึ่ง ล่องเรือ **"ชมเกาะนก"** พื้นที่อนุรักษ์เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและหลบภัยของสัตว์ทั้งพื้นถิ่นและต่างถิ่น โดยปล่อยให้เป็นเกาะดอนธรรมชาติ เพื่อรักษาระบบนิเวศทางธรรมชาติ

กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่หลากหลาย ณ ทะเลบัวแดง หนองหานกุมภวาปี

1. เส้นทางเดินชมเรียนรู้ธรรมชาติ ชมวิถีประมง สาธิตการยกยอ
2. ชมหอดูนก ส่องนก ส่องสัตว์เล็ก ๆ และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ
3. นั่งเรือชมธรรมชาติ แหล่งดอกบัวหลายสายพันธ์
4. ขี่ควายศึกษาธรรมชาติ
5. ปั่นจักรยานชมภูมิทัศน์ บนเส้นทางคันดินรอบหนองหานกุมภวาปี กว่า 60 กม.
6. กางเต็นท์พักแรม ใกล้ท่าเรือ หรือพักบนเกาะดอนหลวง

"ทะเลบัวแดง" วันเดียวเที่ยวไม่หมด

1 ท่าบ้านเดียม ต.เชียงแหว อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี

ประตูสู่ทะเลบัวแดง หนองหานกุมภวาปี เป็นจุดนัดพบสำหรับนักท่องเที่ยว และเป็นสถานที่จัด **"งานเทศกาลทะเลบัวแดงหนองหานกุมภวาปี"** ซึ่งมักจะจัดในช่วงปลายปีหรือต้นปี เป็นช่วงที่ "ดอกบัว" กำลังบานสะพรั่งเต็มหนองหานและเป็นที่ตั้ง "พระธาตุบ้านเดียม" หรือพระมหาธาตุเทพจินดา ท่าบ้านเดียม เป็นที่ตั้งหอดูนก ศูนย์ OTOP

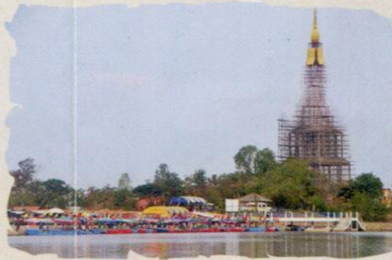
โทร. **089-395-0871, 081-964-5420**

พระมหาธาตุเทพจินดา (พระธาตุบ้านเดียม)

นักโบราณคดีสันนิษฐานว่าน่าจะสร้างขึ้นเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 11-13 ส่วนองค์พระธาตุที่เห็นในปัจจุบันได้บูรณะขึ้นใน พ.ศ. 2509-2510 ปัจจุบันบริเวณวัดมหาธาตุเทพจินดา เป็นสถานที่จัดกิจกรรมประจำปีในงานเทศกาลทะเลบัวแดงจนเป็นประเพณี

6 ท่าเชียงแหว ต.เชียงแหว อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี

จุดเด่นคือ **"พระธาตุเจดิยาราม"** วัดมหาธาตุเจดิยาราม เปรียบเสมือน **"แลนด์มาร์กของทะเลบัวแดง"** ตั้งอยู่ฝั่งเดียวกับท่าเรือบ้านเดียม ภายในวัดยังมี พิพิธภัณฑ์หลวงปู่สา ศาลหลวงปู่ขาว หลวงปู่ฤาษี หลวงปู่นาค เป็นที่สักการะบูชา และหอปู่พญาขอมใหญ่ ในเขตเทศบาลเชียงแหว ซึ่งในทุกๆ 4 ปี ชาวบ้านจะจัดให้พิธีบวงสรวง ทุกๆ วันพุธตลอดทั้งปี จนเป็นประเพณีสืบต่อกันมา

โทร. **088-310-4767**

สนง. เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หนองหานกุมภวาปี

วัดมหาธาตุเจดิยาราม

หอปู่พญาขอม

พระพุทธบารมีโลกาธิบดีดำรง (พระเจ้าใหญ่)

ประดิษฐานอยู่ที่**วัดโพธิ์ชัย** ต.พันดอน อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในมหามงคลสมัย เป็นพระพุทธรูปคันธารราษฎร์ ปางขอฝนขนาดหน้าตักกว้าง 6 เมตร 9 นิ้ว สูง 12 เมตร โดยประชาชนได้ร่วมกันสร้างถวายเป็นพระพุทธบูชาโดยเสด็จพระราชกุศลสืบเนื่องจากรัชกาลที่ 9 ครองราชย์ครบ 50 ปี เมื่อปี 2539

วัดโพธิ์ชัย

หอปู่พญาขอมใหญ่

เป็นหนึ่งในหลักฐานแสดงถึงอิทธิพลยุคอาณาจักรขอมโบราณเรืองอำนาจครอบคลุมถึงที่นี่ ซึ่งเป็นที่ตั้งถิ่นฐานและดำรงชีวิตของชุมชนอาศัยรอบๆ หนองหานนับแต่โบราณ จึงเชื่อกันว่าเป็นดวงวิญญาณของพระยาขอมจะช่วยดลบันดาลให้เกิดสิ่งดีๆ และคุ้มครองให้แคล้วคลาดจากภัยร้ายทั้งปวง ปัจจุบันศาลพญา

แผนที่ท่องเที่ยว "ทะเลบัวแดง"

5 ท่าโนนน้ำย้อย (แชแล 2)

ต.แชแล **อ.กุมภวาปี** จ.อุดรธานี

เป็นท่าที่ใกล้ถนนสาย 2350 มากที่สุด เดิมเป็นท่าขึ้นเรือไป **"เกาะดอนหลวง"** เป็นจุดที่ใกล้ "ทะเลบัวแดง" นักส่องนกสามารถเข้าถึงแหล่งเพาะพันธุ์นกได้ง่าย ตาม "สนม" หรือ "สนุ่น" ที่ลอยมาตามแรงลมพัดลงทิศใต้ บริเวณท่าเรือมีจุดจำหน่ายของฝากที่ระลึก

2 ท่าดอนคง ต.อุ่มจาน อ.ประจักษ์ศิลปาคม จ.อุดรธานี

บริเวณท่าเรือดอนคง เป็นที่ตั้ง**ศาลเจ้าพ่อเมืองขอม**และพระพุทธรูปหลวงปู่ก่ำจำลอง ส่วนองค์จริงตั้งอยู่ที่วัดมัชฌิมาวาส ต.อุ่มจาน เป็นพระพุทธรูปอายุพันปี สถานที่ริมท่าเรือได้ปรับปรุงให้เป็นจุดแวะพักกางเต็นท์ได้ และที่วัดโนนธาตุ ได้ขุดพบหลักฐานโบราณคดีเป็นกำแพงเก่า และ **"ต้นจำปาพันปี"** นอกจากนี้ ยังมี**กลุ่มผ้าหมี่ย้อมคราม**

โทร. **093-931-4179**

3 ท่าคอนสาย ต.คอนสาย อ.กู่แก้ว จ.อุดรธานี

เป็นท่าที่ตั้งอยู่ริม**ห้วยไพจาน** นักท่องเที่ยวสามารถล่องเรือชมทิวทัศน์ และวิถีเกษตรพื้นบ้าน เพราะเป็นแหล่งเกษตรและกสิกรรม จะพบซุ้มยกยออยู่ติด ๆ กันตลอดชายฝั่ง ชื่อของ ต.คอนสาย เป็นจุดที่ท้าวพังคีตาย ตามกับตำนานผาแดงนางไอ่ *"คอนสาย"* หมายถึง**พรานบุญ**กำลังคอนสายหน้าไม้เตรียมจะสังหารกระรอกเผือกจนสำเร็จที่นี่ จากท่าเรือคอนสายเดินทางไปชม **อโรคยาศาลา** ที่วัดกู่แก้ว และ**วัดป่าศรีคุณาราม**

โทร. **086-230-2424**

วัดโนนธาตุเจดีย์

วัดมัชฌิมาวาส (หลวงปู่ก่ำ)

ฝาก
ที่ระลึก

ท่าคอนสาย

2350

วัดศรีบุญเรือง (บ้านค้อน้อย)

วัดกู่แก้วรัตนาราม (อโรคยาศาลา)

วัดป่าศรีคุณาราม

4 ท่าแชแล (แชแล 1)

ต.แชแล อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี

จุดเด่นท่าแชแล ในช่วงแสงอาทิตย์อัสดง เป็นมุมมองที่สวยงามมาก มองเห็นทะเลบัวแดงกว้างไกลสุดสายตา มองเห็น**เกาะดอนหลวง** บ้านแชแลอยู่ห่างกับถนนสาย 2350 ประมาณ 2.5 กม. เป็นที่ตั้ง **"พระธาตุจอมศรี"** เป็นเส้นทางปั่นจักรยาน

โทร. **093-334-9975**

พระธาตุจอมศรี

วัดป่าศรีคุณาราม

โดดเด่นด้วยรูปทรง**พระมหาเจดีย์มงคลพระบรมสารีริกธาตุ** ซึ่งพระอาจารย์**ประจักษ์ ภูริปัญโญ**ได้อัญเชิญองค์พระจักขุธาตุและพระอรหันต์ธาตุมาประดิษฐาน ณ เจดีย์แห่งนี้ และสร้างภูมิทัศน์รอบ ๆ พระมหาเจดีย์อย่างสวยงาม ภายในบริเวณ**วัดป่าศรีคุณาราม** ต.บ้านจีด อ.กู่แก้ว จ.อุดรธานี เพื่อให้ชาวพุทธทั่วโลกได้เข้ามาสักการะบูชา

โทร. 088-310-4767

เจติยาราม

หอปู่พญาขอม

พระพุทธบารมีโลกาธิบดีดำรง (พระเจ้าใหญ่)

ประดิษฐานอยู่ที่**วัดโพธิ์ชัย** ต.พันดอน อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในมหามงคลสมัย เป็นพระพุทธรูปคันธารราษฎร์ ปางขอฝนขนาดหน้าตักกว้าง 6 เมตร 9 นิ้ว สูง 12 เมตร โดยประชาชนได้ร่วมกันสร้างถวายเป็นพระพุทธบูชาโดยเสด็จพระราชกุศลสืบเนื่องจากรัชกาลที่ 9 ครองราชย์ครบ 50 ปี เมื่อปี 2539

วัดโพธิ์ชัย

หอปู่พญาขอมใหญ่

เป็นหนึ่งในหลักฐานแสดงถึงอิทธิพลยุคอาณาจักรขอมโบราณเรืองอำนาจครอบคลุมถึงที่นี่ ซึ่งเป็นที่ตั้งถิ่นฐานและดำรงชีวิตของชุมชนอาศัยรอบๆ หนองหานนับแต่โบราณ จึงเชื่อกันว่าเป็นดวงวิญญาณของพระยาขอมจะช่วยดลบันดาลให้เกิดสิ่งดีๆ และคุ้มครองให้แคล้วคลาดจากภัยร้ายทั้งปวง ปัจจุบันศาลพญาขอม ตั้งอยู่หลายแห่งรอบๆ หนองหาน แต่ที่เรียกว่า **"หอปู่พญาขอมใหญ่"** จะตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงแหว

กุฏิสงฆ์ วัดจอมแจ้ง

วัดจอมแจ้ง ศรีบุญเรือง

มรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่ยังหลงเหลืออยู่ ตั้งอยู่ที่ ต.กงพาน อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี กุฏิสงฆ์ที่มีเอกลักษณ์ สร้างโดยฝีมือช่างชั้นครู ลักษณะเดียวกับบ้านเจ้าขุนมูลนายในช่วงปลายรัชกาลที่ 7 แต่เดิมเป็นวัดจอมแจ้งเก่าแก่สมัย 2411 ถูกพัฒนาเมื่อปี 2471 เป็นต้นมา ตำบลกงพานเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ เป็นสถานที่เกี่ยวโยงกับเรื่องราวในตำนานผาแดงนางไอ่ ที่มาของ **"ทะเลบัวแดง"** อีกด้วย

2023

2025

พระธาตุดอนแก้ว

เป็นที่สถิตของพระธาตุพระอรหันต์จากคำบอกเล่า แล้วยังเป็นแหล่งโบราณคดีพบหลักฐานเป็นใบเสมาและพระพุทธรูปในสมัยทวารวดี นอกจากนี้ ยังพบว่าที่เกาะดอนแก้วแห่งนี้เคยเป็นชุมชนใหญ่ ที่มีผู้อพยพมาจากอาณาบริเวณใกล้เคียงเข้ามาอาศัย ต่อมาได้ปฏิสังขรณ์พระธาตุเจดีย์ ซึ่งได้จารึกว่า พ.ศ. 2441 ได้บูรณะแล้วเสร็จ ปัจจุบันหลักฐานโบราณคดีถูกเก็บไว้ภายในวัด (พิพิธภัณฑ์ชุมชนพระธาตุดอนแก้ว)

จุดแวะพัก
โฮมสเตย์

6 ท่า
เชียงแหว

เกาะ
ดอนหลวง

วัดธาตุ
จอมศรี

ท่า
แซแล 4

ท่า
โนนน้ำย้อย 5

ของฝาก
ของที่ระลึก

พิพิธภัณฑ์
วัดดอนแก้ว

พระธาตุ
ดอนแก้ว

2350

วัดศรีบุญเรือง

2023

ที่ว่าการ
อ.กุมภวาปี

รพ. กุมภวาปี

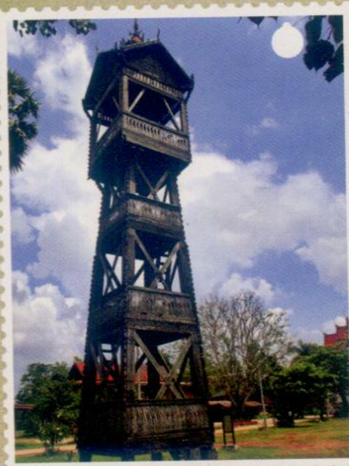
5 ท่าโนนน้ำย้อย (แชแล 2)

ต.แชแล **อ.กุมภวาปี** จ.อุดรธานี

เป็นท่าที่ใกล้ถนนสาย 2350 มากที่สุด เดิมเป็นท่าขึ้นเรือไป **"เกาะดอนหลวง"** เป็นจุดที่ใกล้ "ทะเลบัวแดง" นักส่องนกสามารถเข้าถึงแหล่งเพาะพันธุ์นกได้ง่าย ตาม "สนม" หรือ "สนุ่น" ที่ลอยมาตามแรงลมพัดลงทิศใต้ บริเวณท่าเรือมีจุดจำหน่ายของฝากที่ระลึก

โทร. 091-291-4972

หอระฆังไม้ วัดศรีบุญเรือง

เดิมชื่อว่า **"วัดนาแบก"** อยู่ที่บ้านนาแบก ต.เวียงคำ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2454 ต่อมาในปี พ.ศ. 2502 และได้สร้าง "หอระฆัง" ด้วยไม้เป็นศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ มีการแกะสลักไม้ประดับหอระฆังได้อย่างงดงาม ลวดลายทั้งหมดล้วนแสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์ของช่างท้องถิ่นโดยเฉพาะ กลายเป็นมรดกวัฒนธรรมอีกแห่งที่ไม่ควรพลาด

อโรคยาศาล

ปรางค์กู่แก้ว หรื
พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ร
สถานที่ประกอบพิธีกร
สถานรักษาพยาบาลผู้
วัดกู่แก้วรัตนาราม
พระพุทธรูปโบราณ เป็
สมัยยุคขอมเรืองอำนาจ

ต.แชแล **อ.กุมภวาปี** จ.อุดรธานี

จุดเด่นท่าแชแลในช่วงแสงอาทิตย์อัสดง เป็นมุมมองที่สวยงามมาก มองเห็นทะเลบัวแดงกว้างไกลสุดสายตา มองเห็น**เกาะดอนหลวง** บ้านแชแลอยู่ห่างกับถนนสาย 2350 ประมาณ 2.5 กม. เป็นที่ตั้ง **"พระธาตุจอมศรี"** เป็นเส้นทางปั่นจักรยาน

โทร. **093-334-9975**

วัดศรีบุญเรือง (บ้านค้อน้อย)

วัดกู่แก้วรัตนาราม (อโรคยาศาลา)

วัดป่าศรีคุณาราม

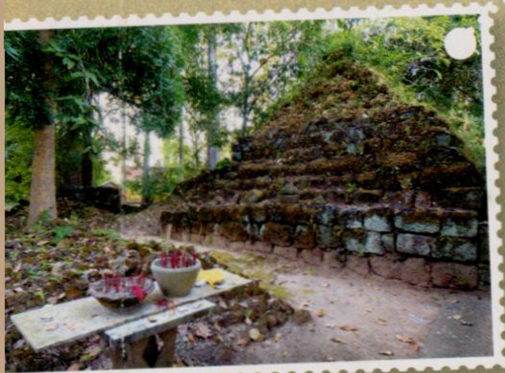
พระธาตุจอมศรี

ตั้งอยู่ที่ วัดพระธาตุจอมศรี บ้านแชแล หมู่ 1 ต.แชแล อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี ชาวบ้านเรียกชื่อว่า **"พระธาตุแชแล"** ไม่มีหลักฐานปรากฏว่าสร้างเมื่อใด จากคำบอกเล่า ทราบว่าเคยเป็นวัดร้างมาก่อน อยู่คู่กับพระธาตุโบราณ ทรงคล้ายพระธาตุพนมแต่ขนาดเล็กกว่า ต่อมาได้บูรณะพัฒนาองค์พระธาตุใหม่ให้แข็งแรงมั่นคง

วัดป่าศรีคุณาราม

โดดเด่นด้วยรูปทรง**พระมหาเจดีย์มงคลพระบรมสารีริกธาตุ** ซึ่งพระอาจารย์**ประจักษ์ ภูริปัญโญ**ได้อัญเชิญองค์พระจักษุธาตุและพระอรหันต์ธาตุมาประดิษฐาน ณ เจดีย์แห่งนี้ และสร้างภูมิทัศน์รอบ ๆ พระมหาเจดีย์อย่างสวยงาม ภายในบริเวณ**วัดป่าศรีคุณาราม** ต.บ้านจีด อ.กู่แก้ว จ.อุดรธานี เพื่อให้ชาวพุทธทั่วโลกได้เข้ามาสักการะบูชา

โรคยาศาลา ในวัดกู่แก้วรัตนาราม

ปรางค์กู่แก้ว หรือที่ตั้ง **"อโรคยาศาลา"** สร้างขึ้นในสมัย
าชัยวรมันที่ 7 ราวศตวรรษที่ 18 พ.ศ. 1720-1760 เป็น
ที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแบบพุทธมหายาน และเป็น
รักษาพยาบาลผู้ป่วย ปัจจุบันเป็นซากปรักหักพังอยู่ภายใน
แก้วรัตนาราม ต.บ้านจีด อ.กู่แก้ว จ.อุดรธานี และพบ
ทธรูปโบราณ เป็นหลักฐานให้เห็นถึงเส้นทางการเดินทางใน
คขอมเรืองอำนาจครอบคลุมมาจนถึงหนองหาน

